

Návštěvnické středisko Chýnovské jeskyně

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

reg. č. CZ.05.4.27/0.0/0.0/19_120/0010498

Popis projektu:

Projekt spočívá ve výstavbě nového návštěvnického střediska Chýnovské jeskyně, které má doplnit současnou neúplnou a nevyhovující návštěvnickou infrastrukturu. Cílem je nabídnout návštěvníkům prostory pro případ nepříznivého počasí, moderní služby spojené s provozem jeskyně, expozici zaměřenou na ochranu zájmového území, historii a výzkum a v neposlední řadě i prostory pro výchovné aktivity s cílovými skupinami. Pro výstavbu je využit prostor bývalého částečně zasypaného selského lomu, kde bude podzemní část návštěvnického střediska. Vlastní vstupní budova je řešena jako kopie bývalé výtopny lokomotiv průmyslové železnice, která dosud stojí v bývalém areálu chýnovského kamenolomu. Historicky je úzce spjata s těžbou vápence a tudíž i s historií objevu jeskyně a její ochrany. Kopie této budovy bude součástí expozice, která poutavou formou přiblíží návštěvníkům nejen nepřístupné části jeskyně, ale i historii, živou a neživou přírodu a v neposlední řadě i zajímavosti dalších zpřístupněných jeskyní České republiky.

Prezentace zpřístupněných jeskyní veřejnosti je jedním z hlavních poslání Správy jeskyní České republiky. Součástí této prezentace je nejen zajištění průvodcovské služby po zpřístupněné části jeskyně, ale i výchova návštěvníků směřující k pochopení významu krasů, jejich ekosystémů, důležitosti jejich ochrany, výsledků výzkumů a průzkumů na pozadí jednotlivých vědeckých a odborných disciplín. Realizací projektu přispěje žadatel k naplnění hlavního poslání své činnosti.

Jedním z hlavních důvodů výstavby Návštěvnického střediska Chýnovské jeskyně je jednak zlepšení turistického servisu, ale především úplná absence prezentačních prostorů pro výchovu návštěvníků. Chýnovskou jeskyni navštěvuje ročně přibližně 30 000 osob z tuzemska i ze zahraničí a lze předpokládat, že většina z nich využije možnost hlouběji se seznámit s problematikou, kterou jim běžná prohlídka jeskyně pouze nastíní. Z dlouhodobého hlediska se jedná o formu ekologického vzdělávání prostřednictvím interpretace přírodního, historického a kulturního dědictví. Tato forma se jeví jako atraktivní a přátelská k nenásilnému pochopení souvislostí a tvorbě občanských postojů.

Správa jeskyní České republiky v současné době provozuje řadu expozic jako součástí návštěvnických okruhů (jeskyně Kůlna, jeskyně Balcarka, Kateřinská jeskyně, Jeskyně Výpustek, Mladečské jeskyně), ale i samostatnou expozici „Jeskyně a lidé“ v provozní budově jeskyně Výpustek. Přípravuje interaktivní expozice v Mladečských jeskyních, výstavní prostory v provozní budově Punkevních jeskyní a integrovanou expozici Domu přírody Českého krasu v budovaném areálu Koněpruských jeskyní. Expozice v Návštěvnickém středisku Chýnovské jeskyně doplní významně toto portfolio v oblasti jižních i středních Čech a kraje Vysočina.

Expozice si klade za cíl přiblížit návštěvníkovi svět krasů a jeskyní ve srozumitelné a atraktivní formě. V návaznosti na unikátní prostředí byla zvolena i témata interpretace:

- **Chýnovský kras (geologie, mineralogie)**
Odůvodnění: Mimořádný krasový a zároveň geologický fenomén, který nemá v ČR obdobu. Unikátní mineralogické naleziště s výskytem exotických odrůd a forem nerostů
- **Chýnovská jeskyně (historie objevů, zpřístupňování a výzkumů)**
Odůvodnění: Chýnovská jeskyně je první komerčně zpřístupněná jeskyně na našem území. Na objevech, průzkumech a výzkumných pracích se podílelo několik generací amatérských i profesionálních speleologů. Její historie je spojena s mnoha osobnostmi naší vědy a regionu.
- **Biotická složka krasu a jeskyně**
Odůvodnění: Jeskyně poskytuje ideální podmínky pro hibernaci mnoha druhů netopýrů (v Chýnovské jeskyni 10 druhů). Vápence jsou typické pro řadu zvláště chráněných rostlin (kyvor lékařský, krušík tmavočervený, okrotice bílá, střevíčník pantoflíček atd.) a hub (chřapáče, vzácné bedly, krasočížka žlutá, kačenka česká atd.). Lokalita je významná teplomilnými skalními a suťovými společenstvy i lesem zvláštního určení, který se blíží původním porostům.
- **Historie těžby a její vliv na krajinu**
Odůvodnění: Těžba vápenců a jejich zpracování přispěla k objevu několika jeskyní včetně Chýnovské. Historicky je pozoruhodná těžba v tzv. selských lomech a pálení vápna místními zemědělci. Stejně významná je i těžba zpracování v bývalých Schwarzenberských kamenolomech, využívané technické a dopravní prostředky v 19. století i socioekonomické vztahy v regionu.
- **Porovnání speleotém z různých jeskyní**
Odůvodnění: V ČR neexistuje expozice, kde by návštěvník měl možnost porovnat na jednom místě speleotémy typické pro některé lokality (krápníková výzdoba, koněpruské růžice, vápence s fosiliemi, křemenné lamely, aragonit apod.)

Cílové skupiny po návštěvě střediska:

- znají a respektují důvody ochrany krasů a jeskyní,
- jsou ochotni respektovat limity a pravidla ochrany přírody a případně jsou ochotni v tom pomoci,
- rozumí důvodům konkrétních opatření prováděných Správou jeskyní České republiky.

Nová expozice bude nabízet možnost poznání člověka ve vazbě na přírodní procesy - bude prezentováno jednotné téma příroda a člověk, kde expozice nebude mít žádný předem daný pevný směr, návštěvník nebude mít předem určeno pořadí jednotlivých prostor a bude mít volnost ve výběru prostředí i jednotlivých dílčích témat.

Harmonogram projektu:

Předpokládané datum zahájení: 1. 10. 2020

Předpokládané datum ukončení: 31. 3. 2022

Celkové investiční náklady projektu činí cca 17 mil. Kč. Projekt je podpořen prostředky z Operačního programu Životní prostředí.